

De liedjes die we zingen

Zing, vecht, lach, huil, bid, werk en bewonder, uitgebracht op 10 april 1970 en nummer 2 op de hitlijst gehaald. Ramses Shaffy, wie kent hem niet? Althans zijn stem, zijn gezicht en veel van zijn liedjes. Of ben ik nu heel overmoedig een generatie te ver teruggegaan?

Omdat we allemaal wel een paar liedjes van hem kennen en niet zo heel veel van hem zelf weten moeten we daar nu toch eens iets aan doen.

Gelukkig bestaat er een biografie van hem met de titel "We zien wel! Het wonderlijke leven van Ramses Shaffy" van Sylvester Hoogmoed. Ook op www.shaffy.nl kun je een hoop wijzer worden als je geïnteresseerd bent in Shaffy.

Ramses als kind

Ramses Shaffy wordt geboren in een voorstadsje van Parijs, Neuilly-sur-Seine. Zijn vader heet Ramsès Chaffy en de man was een Egyptisch diplomaat en zijn moeder was een Pools-Russische gravin met de naam Alexandra de Wysocka, mamma noemde Ramses "Didi".

In 1939 werd Didi vanuit Cannes op de trein gezet en ondergebracht bij een oom en tante in Utrecht omdat zijn moeder ziek geworden was en papa al uit beeld verdwenen was. Toen ook de tante ziek werd, werd Didi naar een luxe kindertehuis in Zeist gebracht. In dat door nonnen geregeerde tehuis had Didi het maar moeilijk met de discipline die in het huis heerste en hij ketste er daarom daarom vaak met een vriendje tussenuit de bossen in. Via een mevrouw die in dat bos woonde, een tante (alweer

een!) van de arts Snellen uit Leiden, werd Didi in 1940 in het gezin van de arts opgenomen. Toen heette hij ineens Didi Snellen.

Ramses (Didi) Shaffy bij de familie Snellen in Leiden. Collectie: Mariëtte Landheer.

Over zijn vertrek uit Cannes en de treinreis schreef Ramses jaren later dit autobiografische, aandoenlijke, ontroerende lied:

*Je stond onbeweeglijk, in tranen op 't perron
Toen ik klein was, in de trein naar het noorden
We keken elkaar aan, in de ondergaande zon
Toen ik klein was, in de trein naar het noorden
Onbewust besepte ik, dat het nu voor mij begon
Hoewel ik klein was, in een trein naar het noorden
Ik zong ons slaapgebedje, zo hard als ik maar kon
Omdat ik klein was, in 'n trein naar het noorden
Ik viel onbeheerd in slaap, in de schoot van een wagon
Toen ik klein was, in de trein naar het noorden
Je staat voor mij nog steeds op een wegstervend perron
Omdat God ons gebedje niet verhoorde*

Ramses wordt artiest en ondernemer

In het muzikale gezin Snellen leerde Didi pianospelen en na zijn Leidse schooltijd deed hij in 1952 toelatingsexamen aan de Amsterdamse tooneelschool (ja het staat echt zo op de foto, met twee oo's). Didi Snellen heette intussen op aanraden van een toneelschooldocent weer Ramses Shaffy omdat dat beter klinkt voor een artiest.

Op zijn studentikoze zolderkamertje in Amsterdam werd flink gefeest en gezopen, de toneelschool werd daardoor meer dan geregeld vergeten. Hij kwam zo vaak te laat of kwam gewoonweg niet opdagen dat hij aan het eind van de opleiding wel het praktijk- maar niet het theoretisch examen

mocht doen en dat betekende weer dat hij geen diploma kreeg.

In zijn laatste schooljaar besteedde hij veel tijd aan het schrijven van een musical "Olé la Marguérita" en in die tijd ontmoette hij ook een figuur die hem aanbood om de zijn composities voor de musical in notenschrift vast te leggen. Een aanbod waar Ramses Shaffy op ingaat en lange jaren spijt van zou hebben. Hij blijkt een wurgcontract te hebben getekend waardoor hij tot ver in de zeventigerjaren weinig aan zijn muziek zal verdienen.

Flops?

De musical wordt een flop en is rampzalig voor zijn financiën. Gelukkig kreeg hij een contract bij de Nederlandse Comedie waardoor hij zijn schulden netjes kon afbetalen.

Na 8 jaar wordt hij bij het toneelgezelschap ontslagen omdat hij steeds vaker met een stuk in zijn reet (of kraag) op het toneel staat te schmieren. De emmer liep over toen hij halfzat met een heuse aap op zijn schouder op het toneel verscheen en de voorstelling daardoor in wanorde eindigde. Exit Shaffy.

Maar hij speelde vele rollen, van Shakespeare's MacBeth tot en met De Meeuw van Tsjechov en de Jantjes van Boubier. En dat allemaal voor een vent die maar een half examen op de toneelschool mocht doen. Wat een talent! Dat mag je toch geen flop noemen.

Met eigen geld richt hij in 1964 de groep Shaffy Chantant op waarin hij met onder andere Liesbeth List en Louis van Dijk zijn legendarische Tour de Chant begint. Het misschien wel bekendste lied van de groep is de Shaffy Cantate direct gevolgd door De Pastorale (ik heb je lief, zo lief) dat door het duo Lennaert Nijgh en Boudewijn de Groot is geschreven en gecomponeerd.

Zing, vecht, lach, huil, bid werk en bewonder

Over het lied dat wij van Ramses Shaffy zingen meldt Wikipedia en andere sites:

"Shaffy zingt een lied dat bestemd is voor een hele reeks mensen die op de één of andere wijze eenzaam, gefrustreerd of ongelukkig zijn. Hij herinnert hen eraan dat ze ooit "samen zullen komen" en adviseert hen in het leven te zingen, vechten, huilen, bidden, lachen, werken en bewonderen. Maar "niet zonder ons". Het lied is in feite bedoeld om al deze eenzame en ongelukkige mensen te tonen hoe ze toch plezier in het leven kunnen krijgen en hen eraan te herinneren dat indien ze verenigd zijn ze niet meer eenzaam zullen zijn."

Mooi gezegd. De titel van het lied is volgens zeggen gebaseerd op een citaat van Joan Baez maar op het ganse internet heb ik dat citaat niet kunnen vinden.

Ramses Shaffy liet zijn leven vaak leiden door de fles en op latere leeftijd waren de symptomen van de ziekte van Korsakov duidelijk waarneembaar. Of hij daar spijt van heeft gekregen waag ik te betwijfelen want hij gedroeg zich naar het lied van Frans Halsema, dat hij zeker kende, met als refrein:

*Het leven is haast niet te dragen
zonder moeder, zonder moeder
Het leven is haast niet te dragen
zonder moeder Alcohol*

Ramses Shaffy was een groot en wild artiest die ons veel moois heeft nagelaten. Ga ook eens kijken op de site www.ramses.nl

Het arrangement

Normaal gesproken staat op onze bladmuziek niet alleen de naam van de componist vermeld, maar ook de naam van degene die het arrangement gemaakt heeft.

Dat is ditmaal niet gedaan, of misschien moet ik zeggen, nog niet gedaan?

De bewerking is van Paul Michel Tijssen en daar mogen we blij mee zijn. Een Maestro die voor zijn koren zo'n mooi stuk maakt, waar vind je die nog?

John van Halderen, juni 2013